

MEDOVNICA JEDĽOVÁ (*CINARA PECTINATAE*) (HEMIPTERA, APHIDIDAE), VČELÍ MED A LIEČBA CHRONICKÝCH RÁN

Juraj MAJTÁN

Ústav Zoológie SAV, Dúbravska cesta 9, Bratislava, e-mail: juraj.majtan@savba.sk

MAJTÁN, J. 2013. Green striped fir aphid (*Cinara pectinatae*) (Hemiptera, Aphididae), honey and chronic wounds treatment. *Entomofauna Carpathica*, 25(1): 25-26.

Abstract: Slovak fir honeydew honey from Čergov mountain has attracted much attention due to its beneficial wound healing properties. It is a specific type of honey derived from sweet honeydew secreted by *Cinara pectinatae*. A short description and bionomy of *Cinara pectinatae* is discussed in this report.

Keywords: honeydew honey, *Cinara pectinatae*, Lachninae

ÚVOD

Medovicový med patrí k našim tradičným druhom včelieho medu na Slovensku. Medzi azda najzaujímavejší medovicový med patrí jedľový medovicový med z oblasti pohoria Čergov, ktoré má mimoriadne priaznivé mikroklimatické podmienky pre prežívanie a rozmnožovanie medonosných vošiek. Tento med má výrazné antibakteriálne vlastnosti a preto sa stal objektom štúdia vedeckých a klinických pracovníkov. V súčasnosti prebieha rozsiahla klinická štúdia zameraná na potvrdenie pozitívnych účinkov na hojenie dlhodobo sa nehojajúcich rán rôzneho typu, od komplikovaných pooperačných rán až po diabetické vredy. Ide o med, ktorý obsahuje vysoký podiel polyfenolických látok s antioxidantnými a antibakteriálnymi účinkami. Keďže zdrojom pre produkciu medovicového medu je medovica a nie nektár, tento med obsahuje len minimálnu koncentráciu peľových proteínov, ktoré predstavujú potencionálne alergény pre ľudské zdravie.

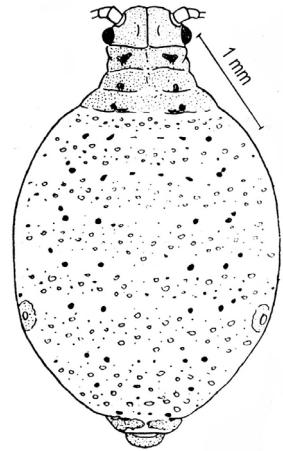
Pri produkciu medovicového medu majú medovnicové vošky nezastupiteľné miesto. V strednej Európe žije viac ako 800 druhov vošiek z ktorých asi len 40 druhov má včelársky význam (HARAGSIM 2005). V prípade medovicového medu z oblasti pohoria Čergov sa na jeho produkcii podieľa medovnica jedľová (*Cinara pectinatae*). Predstavuje pomerne hojný druh, ale pre dokonalé krytické sfarbenie uniká pozornosti a preto je málo známy.

MEDOVNICA JEDĽOVÁ (*Cinara pectinatae*)

Voška medovnica jedľová, *Cinara pectinatae* (Nördlinger, 1880) (obr. 1), patrí do čeľade Aphididae a podčeľade Lachninae, ktorá zahŕňa vyše 150 druhov.

Bezkrídla zakladateľka – fundatrix

Samička medovnice jedľovej je 3 až 4,5 mm veľká, tmavozelene sfarbená s dvomi svetlými pozdĺžnymi pásmi na hornej strane bruška. Povrch tela je vždy lesklý a málo klenutý. Nohy má čiernohnedé, lesklé, bázy stehien svetlohnedé. Na spodku tela a v hrudných švoch je slabé poprášenie. Oči sú jasne červené. Dorzálne brvy sú čierne, tuhé, ostentaté a krátke, väčšina z nich je uložená na veľmi malých svetlohnedých bazálnych skleritoch. Na končatinách, na hlave a tykadlách, na bokoch tela a v análnej oblasti sú brvy dlhé, tuhé a odstavajúce. Svalové plôšky sú výrazne čiernohnedé pigmentované, vonkajšie okrajové nesplývajú s vnútornými a stoja od nich zreteľne vzdialené. Cuciak siaha asi do polovice bruška. Posledný tykadlový článok je dlhší ako piaty alebo štvrtý. Pomer tykadlových článkov: 33/0:12/0:12/0:17 (PAŠEK 1954).

Obr. 1. *Cinara pectinatae* – habitus (PAŠEK 1954).

Bezkrídla partenogenetická samička – virgo

Zhodná s opísanou fundatrix, je však menšej veľkosti a viac plochého tela, obrvenie na chrbtovej strane je dlhšie. Podobne tykadlá a nohy sú pomerne dlhšie.

Bionómia

Medovnica jedľová žije počas celého roka na starších vetvách jedle, kde cicia jednotlivito, medzi ihličím na kôre vetví. Niekedy tvorí drobné roztrúsené kolónie. Pri prijímaní potravy má typické postavenie v smere ihličia (obr. 2). Pri cicaní vylučuje veľké množstvo medovice, takže je nesporne najvýznamnejším dodávateľom medovicového medu v jedľových oblastiach. Veľký význam má jej medovica aj ako zdroj potravy pre početné skupiny užitočného hmyzu (napr. Tachinidae).

Obr. 2. Medovica jedľová v typickom postavení (foto Ivo Fiřt,

<http://www.biolib.cz/cz/taxonomie/id203569/>).

POĎAKOVANIE

Táto publikácia vznikla vďaka podpore v rámci OP Výskum a vývoj pre projekt: Výskum a vývoj nových bioterapeutických metód a ich využitie pri liečbe niektorých závažných ochorení (ITMS: 26240220030), spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

LITERATÚRA

HARAGSIM, O. 2005. Medovice a včely. Nakladateľstvo Brázda, Praha, 176 p.
PAŠEK, V. 1954. Vošky našich lesných drevín, Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 394 p.